

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statens tekniske prøvenævn.

(Lovforslaget (nr. 143) findes i tillæg A. sp. 3347, fremsættelsen i tidenden sp. 2257).

Lovforslaget sættes til forhandling.

K. J. Mortensen: Dette lovforslag er en revision af en lov fra 1935, og det er vel også på tide, at vi fører sådanne love à jour. Det kan selvfølgelig være meget morsomt at sidde og læse de gamle akter her i folketingets arkiv, men lidt modernisering kan også være tiltrængt.

En helt anden ting er, at vi står over for en stærk udvikling af industrien, og derfor må vi give materialprøverådet ret, når det i betænkningen fra 1971 peger på, at man for at få størst mulig udnyttelse af midlerne må foretage en ændring. Jeg tror, det er væsentligt, at vi har en samlet oversigt over disse prøvningsresultater for at undgå dobbeltarbejde, og at man kan få ensartede oplysninger ud fra laboratorierne, der nu bliver godkendt. Det er sådan, at hvis disse bedømmelseskemaer og vurderinger er forskelligartede, kan det være vanskeligt for dem, der skal indhente oplysningerne, at konstatere, hvad der står i dem. Derfor synes jeg, det er ganske udmærket, at man nu foreslår nedsat et prøvenævn, der skal samle oplysningerne og sørge for, at de er ensartede. Jeg synes, at den centrale samling er på sin plads.

Ydermere synes jeg, det er ganske udmærket, at man nu accepterer, at der kan autoriseres private laboratorier til denne prøvning. Jeg synes, at vi i videst muligt omfang skal udnytte de midler, vi har, også de private midler og laboratorier, til at foretage disse prøver, og når disse er under kontrol af et prøvenævn, kan det ikke være på anden måde.

Jeg synes også, det er rigtigt, som det anføres i både lovforslaget og bemærkningerne,

at nævnet skal påse, at det nødvendige antal prøvesteder findes, og at disse udnyttes hensigtsmæssigt. Det må være den måde, vi skal gå frem på, og jeg kan kun udtale rosende ord til handelsministeren for dette forslag indtil nu.

En anden ting er, at man siger gerne til sig selv, når der kommer noget nyt: hvad koster det? Ministeren har redegjort for det i forslaget og siger, at ganske vist skal der oprettes et sekretariat, men man regner den totale udgift til omkring 1 mill. kr., hvoraf det meste kommer ind igen i kraft af den betaling, der ydes for prøverne, og derfor må man altså sige, at der er ingen problemer. Det er for øvrigt en ting, som jeg må rose handelsministeriet for: jeg tror, det er den måde, de gerne kører. Det glæder mig i hvert fald i en sparetid som denne, at man ikke møder med forslag om, at der skal være et kæmpesekretariat med 50-60 akademisk uddannede med 3 gange så mange oppassere for dem. Jeg finder, at det er godt på denne måde.

Jeg skal derfor kun rose lovforslaget og anbefale det på den socialdemokratiske gruppes vegne og love, at det skal få en forhåbentlig velvillig og hurtig gang igennem erhvervsudvalget, hvis det kommer dertil.

Men må jeg så komme med en lille smule jysk bjesk til lovforslaget. Når man sidder og læser fremsættelsen, falder man over et ord, et fremmedord, som man desværre er tilbøjelig til at bruge mange gange i ministerierne; der står, at materialprøvningens struktur er stærkt facetteret. Der sidder man og siger til sig selv: hvad betyder nu det? Man går over i hukommelsen og dykker ned på et ord, der hedder fæces, men man er alligevel klar over, at det kan det ikke være, for det lærte man, da man arbejdede med helbredsundersøgelse af folk ved kødindustrien, hvor de skulle indsende fæces- og urinprøve. Ergo kan det ikke have noget dermed at gøre. Til sidst hvisler man det danske ord for fæces — jeg skal nok lade være med at sige det her fra talerstolen for ikke at få en irettesættelse fra formanden — for sig selv og farer op på biblioteket og får en fremmedordbog og finder så ud af, at det kommer af ordet facet, der betyder en lille sleben flade på ædelstene. Når man så tygger videre, finder man langt om længe ud af, at det dækker en masse ord som spil-

[K. J. Mortensen.]

lende, levende, rigt nuanceret m. m. Må jeg ikke foreslå, at vi fremover i videst muligt omfang benytter danske ord; vi er stadig væk en hel del her i dette ting, som er udgået fra en folkeskole på landet og ikke har den akademiske uddannelse.

Mads Eg Damgaard: Statsprøveanstalten har gjort meget godt her i landet i mange år. Den har nu været kontrolleret af et statens materialråd, og det er sådan nu, at med den vækst, der har været i dansk erhvervsliv, især i industri, handel, håndværk og landbrug, er det ret klart for os alle, at statsprøveanstalten ikke kan klare alle de mange opgaver, der er med hensyn til at kontrollere de mange tusind varer, der fremstilles og handles med her i landet, for det er også sådan, at visse importerede varer skal prøves, så man kan se, om de holder til det, de nu har lovet.

Meningen er så, at statens materialprøveråd skulle afløses af et statens tekniske prøvenævn. Nu kniber det lidt for mig at forstå, hvorfor der skal en navneforandring til, men nu vel, det spiller ingen rolle, det drejer sig om, er, at et sådant nævn kommer til at fungere efter hensigten. Man har diskuteret, hvor store og hvor mange opgaver dette nævn skulle påtage sig, om det skulle udføre selvstændige forsknings- og udviklingsopgaver. Det mener jeg og mit parti ikke det skal, og det er heller ikke anført i lovforslaget. Selve beløbet 1 mill. kr., som skulle være den samlede omkostning til dette materialprøvenævn, siger jo også noget om, hvor stort et omfang prøvenævnet skal have.

Der er et par ting, jeg gerne vil have lov til at berøre under udvalgsarbejdet. Det er for det første: hvorfor skal staten dække de 150.000 kr. af den million kroner, som man regner med skal være budgettet? Jeg kan ikke se rettere, end at de virksomheder, der betjener sig af nævnet, lige så godt kan betale det hele. Jeg ser altså helst, at nævnet kører på den måde, at bortset fra at støtte de folk, der ikke selv har og ikke selv kan udføre prøvningsopgaver, kan man få det gjort på statsprøveanstalten. Men herudover er det altså nævnets opgave at autorisere de mange privatejede, også delvis statsejede, forskningsinstitutter og laboratorier, som

man har her i landet. Det drejer sig om et utal, som trænger til at få en støtte fra statsprøveanstalten, blive autoriseret, sådan at deres prøveudtagning og målinger kan blive retsgyldige og kan bruges over for f. eks. eksporten og naturligvis også over for hjemlandet.

Herudover mener jeg, at der var en kærvkommen lejlighed til at flytte et sådant nævn ud i provinsen, ud midt i landet, fordi det skal betjene hele landet, og det kunne vi måske også berøre i udvalget.

Det er i det hele taget, synes jeg, et vældigt godt forslag; det er absolut nødvendigt. Det er jo så mange, mange opgaver, man har — jeg skal blot nævne to: sundhedsmæssig og sikkerhedsmæssig kontrol med et utal af varer.

Til slut skal jeg tilsige mit partis velvilige arbejde i udvalget og udtale håbet om, at vi kan holde budgettet under kontrol. Der er ingen tvivl om, at det meget let kan løbe fra os, fordi det kan blive vældig omfattende, hvis man ikke passer på. Der kunne ansættes i snesevis af højt kvalificerede forskningsfolk og mange, mange andre til at støtte dem. Det skal ikke være meningen efter min og mit partis opfattelse; vi mener, at virksomhederne nok selv skal klare den side af sagen.

Lennart Larson: Vedrørende dette forslag er jeg enig med den socialdemokratiske ordfører med hensyn til sprogbetænelighederne; jeg slog nu ikke op nogen steder, jeg spurgte min kone, og så gik det. Men der er noget andet, jeg også synes er meget festligt; der står i bemærkningerne til lovforslaget:

„Efter at materialprøverådet har afleveret ovennævnte betænkning til handelsministeren, har denne været ude til offentlig debat.“

Det må jo have været betænkningen.

Dette lovforslag har mange gode ting i sig, og det er, som der er givet udtryk for tidligere, fremkommet på grund af den udvikling, der sker i vores samfund, og den betænkning, der er udarbejdet af Materialprøverådet. Man kan se, der har været et vældigt godt samarbejde mellem ministeriet og rådet, idet ministeren har fulgt betænkningen. Det er en betydelig vækst, der sker bl. a. som følge af hele den strukturændring, der er sket i vores samfund; prøverne udføres

[Lennart Larson.]

af virksomheder, af uddannelsescentre, forskningscentre og udviklingslaboratorier og også af privatlaboratorier, hvor statsprøveanstalten kun har 5-6 pct., og derfor er det vældig fornuftigt, at man får dette ind i administrerbare rammer. Der ligger vældige samfundsmæssige interesser i dette, og der er et stort behov for disse undersøgelser med den voksende afstand mellem producenten og forbrugeren; hele erhvervslivet har behov for oplysning og bedst mulig dækning gennem disse undersøgelser.

Som jeg nævnte i indledningen, er dette lovforslag kommet i stand i samarbejde med de interesserede parter og organisationer, og man har fået et vældig godt forslag efter min opfattelse. Der skal jo to til et samarbejde, og jeg synes i det hele taget, at man på en række af de forslag, vi får fra handelsministeriet, ligesom kan mærke en afsmitning fra erhvervslivets måde at arbejde på; ønsket om at løse opgaven har smittet af på lovgivningen.

Jeg har prøvet at kigge lidt på dette forslag og vil prøve på at sammenfatte det i en række punkter. Man har søgt at få en decentraliseret ledelse, og dermed får man også ansvaret placeret ud. Man har søgt at få en meget stærk koordinering af de opgaver, der skal løses, uanset om det er rådets sammensætning, det gælder, eller det er udnyttelse af ressourcer. Man har søgt at få en meget hurtig adgang til behandling. Man har søgt at gå videre med autorisationsprincipperne, som er meget væsentlige, når det gælder disse problemer. Jeg synes, man har fundet et rimeligt omkostningsgrundlag. Man har arbejdet efter ensartede afgørelser, og jeg synes faktisk, man kan sige, at dette næsten hviler i sig selv, idet man får knap 85 pct. hjem af udgifterne fra de virksomheder, der frekventerer sekretariatet.

Det er altså et gennemgående godt koordineret forslag, og jeg vil faktisk efter at have læst mange andre forslag igennem mene, at man kunne godt sige: sådan kunne det gøres. Jeg synes godt, man kan tillade

sig at sige, at her er der en parallel til andre lovforslag, hvor man også har brug for disse samfundsnyttige undersøgelser, hvor man netop skal undersøge og kontrollere — det gælder på miljøområdet og på en række andre områder: dér ville det være væsentligt, om man havde en så forenklet opbygning af lovbygningen. Jeg synes faktisk godt, man kan tillade sig at sige her, at det ville være rart, hvis handelsministeren ville sige til sin kollega økonomi- og budgetministeren, som jo nu skal have alle lovforslag til gennemgang, at her var måske en model, der kunne bruges på andre lovforslag.

Dagmar Andreasen: Jeg kan vist ikke svinge mig slet så højt op som de foregående talere. For mig at se går lovforslaget ud på, at statens materialprøveråd ophæves, og i stedet etableres statens tekniske prøvenævn, og nogen væsentlig forskel i de to institutioners arbejdsområde er der ikke. Og om en samling mennesker hedder et råd eller et nævn, er der heller ikke så megen forskel på; en udvidelse fra 10 medlemmer til 15, kan vel heller ikke være den store forskel, og i hvert fald: er der en forskel, er det vel næppe til den gode side.

Det fremgår sådan set tydeligt af ministerens fremsættelsestale og af bemærkningerne til lovforslaget, at afprøvning af materialer og konstruktioner finder sted alle andre steder end på de laboratorier, som staten finansierer og støtter, og som materialprøverådet på ministerens vegne skulle holde øje med. Kort sagt: tingene har fungeret bedre uden om ministerens rådgiver og de statsfinansierede laboratorier. Nu begynder man så forfra, giver institutionen et nyt navn og håber vel, at nissen ikke flytter med.

Når man læser ministerens fremsættelsestale og bemærkningerne, ser det sådan set sandsynligt ud, at der er brug for en vejledende og koordinerende instans, hvis man ellers kan få tingene til at fungere, men jeg har lyst til at spørge ministeren: har man ikke overvejet en anden opbygning af insti-

[Dagmar Andreasen.]

tutionen? Vil et sådant nævn, som jeg går ud fra kun skal være deltidsansat eller kun skal have møder en gang imellem, ikke uvægerlig komme til at bestå af disse travle Tordenskjolds soldater, der nok har en masse indsigt, men har så mange poster, at de ikke rigtig har tid til at bruge indsigten? Har man ikke overvejet at ansætte en enkelt ansvarlig på åremålskontrakt og så lade ham få hele ansvaret? Gælder her ikke reglen om, at så snart noget deles ud, bliver der ikke ret meget til hver? 100 pct. delt på 2 plejer, når det drejer sig om ansvarsfordeling, at give ca. 5 pct. til hver.

Jeg må blankt erkende, at jeg ikke er sagkyndig på dette område, og jeg har heller ikke nået at læse betænkningen, men jeg vil gerne høre ministerens synspunkter om denne problematik. Det kan være, det er tanken at give sekretariatsledelsen et stort ansvar og store beføjelser, og at nævnet så kun skal være den forsamling, der sørger for, at sekretariatsledelsen fungerer eller ikke løber helt grasset, men det kan man sådan set ikke se af lovforslaget.

Der er én ting til, som jeg ikke synes fremgår tydeligt af teksten, og det er, hvor bredt et område dette nævn skal tage sig af. Det er helt oplagt, at byggematerialer og maskinkonstruktioner kommer ind under dette, men bliver der også områder, som forbrugerne har en mere direkte interesse i, bliver der også noget, hvor de kan hente en fordel? Vi ser jo ikke så få branchesammenslutninger, der har etableret garantimærkeordninger, men somme tider har man indtrykket af, at garantimærket kun er at betragte som en kvittering for, at der er betalt til et reklamefællesskab. Jeg er interesseret i at vide, om sådan noget som møbelbranchens afprøvning af møbelkonstruktioner kan tænkes at komme ind under dette, hvis man ønsker en autorisation, eller om sådan noget som Tempus-ure kan tænkes at komme ind under det, hvis man ønsker en autorisation.

Det, jeg har sagt her, som kan virke lidt skeptisk, skal ikke forstås på den måde, at vi ikke inden for det radikale venstre er meget positive over for en løsning af problematikken, for vi tror, der er brug for en koordinering, og vi tror, der er brug for en

autorisationsordning. Det, vi efterlyser, er bare en drøftelse af, om det måske kunne bygges op på en måde, som havde lidt større chance for at fungere.

Frandsen: En del af de forslag, vi behandler her i folketinget, er forslag, der ikke kan være så forfærdelig megen politisk strid omkring, fordi det er ting, som kun er affødt af den udvikling, som nu engang er i samfundet, og som i og for sig ikke skyldes noget særlig politisk, men bare nogle tekniske ændringer. Derfor er der også en række af de forslag, vi behandler her, som ikke kan give anledning til den store debat i folketingssalen, men nok er mere egnet til, at man drøfter dem nærmere i udvalg. Netop fordi det er ting, som er affødt af den tekniske udvikling og derfor også har været genstand for en vidtgående drøftelse i mere sagkyndige udvalg, er det nok tvivlsomt, hvor meget vi kan tilføre debatten her i folketingssalen.

Det forslag, vi har til behandling her, er sådan set et af de forslag, om hvilke man kan sige, at det ikke er et politisk stridspunkt, vi taler om, men det er et forslag, som næsten alene er affødt af udviklingen. De ting, det drejer sig om, kunne måske have politisk sprængstof i sig, hvis der var tale om ændringer ved de mere principielle ting, men det er der ikke her.

Formålet med forslaget, nemlig at opnå den størst mulige sikkerhed, teknisk hygiejne og visse kvalitetskrav for produkter, er ting, som vi alle sammen nok er enige om skal sikres så vidt muligt. Vi kan måske nok være uenige om, hvor meget man kan gøre på det område, men forslaget lægger ikke op til ændringer af disse ting, så der er ikke stor sandsynlighed for, at der om de spørgsmål bliver uenighed i udvalget.

Med hensyn til et andet punkt i forslaget, nemlig spørgsmålet om autorisation, er det nok ret vigtigt, at der med de autorisationer, der gives, skabes garanti for den fornødne sikkerhed ude i de private eller andre institutioner, som ikke direkte er underlagt statens tekniske prøvenævn. For hvis man prøver på at decentralisere tingene, hvilket utvivlsomt er fordelagtigt og også nødvendigt i den nuværende situation, hvor der er så mange opgaver, ja, da er det også nød-

[Frandsen.]

vendigt, at der er tale om den samme sikkerhed, som der ville være tale om, hvis det blev foretaget rent centralt.

Men det er altså ting, som allerede har været i gang, og alt tyder på, at det er foregået på udmærket måde; derfor har vi ingen betænkeligheder ved at gennemføre de ændringer, som foreslås her. At man ændrer navnet, har vi sådan set ikke noget imod, men det er nok heller ikke nogen særlig god begrundelse; om man bruger det ene eller det andet navn, betyder ikke ret meget.

Med hensyn til nævnets sammensætning bemærker jeg, at i den gældende lov står der noget om, hvordan rådet er sammensat, det gør der ikke i lovforslaget. Jeg ved ikke, om det overhovedet betyder noget, fordi det er meget muligt, at det er meningen, det stort set skal være de samme mennesker udpeget af de forskellige grupper, men der er dog trods alt tale om en ændring her; derfor vil jeg godt vide, om der er en begrundelse for denne ændring, og om man tænker sig, at nævnet på længere sigt skal have en anden sammensætning, end materialprøverådet har.

Handelsministeren (Erling Jensen): Jeg skal sige tak for en meget velvillig modtagelse af lovforslaget om statens tekniske prøvenævn.

Over for hr. K. J. Mortensen skal jeg bekræfte, at meningen med lovforslaget i høj grad er, som han nævnte, at undgå dobbeltarbejde, at udvide rammen af autoriserede prøvemuligheder, vel i virkeligheden at lave en bedre arbejdsdeling og en bedre uddelegering af opgaverne, end vi hidtil har kendt.

Jeg skal gerne specielt sige tak for de bemærkninger, der kom om handelsministeriets forsøg på i alle tilfælde, hvor en lovgivning tilgodeser en bestemt konkret gruppe, da også at lade denne gruppe, der modtager lovgivningens fordele, betale de dertil knyttede udgifter. Det er klart, at vi ikke kan gøre det på alle områder, men dér, hvor vi kan, har vi søgt at gøre det til en fast regel, at noget sådant sker.

Så skal jeg undskylde udtrykket facetteret. Jeg tror, det skyldes, at i det år, jeg har haft lejlighed til at omgås folketingets medlemmer, har jeg betragtet min egen

tilværelse som så rigt facetteret, at det er gået helt ind i min egen sprogbrug som et godt dansk ord. Men jeg erkender blankt, at overalt, hvor det er muligt, bør vi både i lovteksten og bemærkningerne gøre anvendelsen af det danske sprog så bred som muligt og med så lidt fyldstof af fremmedord, som det er os muligt.

Hr. Mads Eg Damgaard skal jeg allerførst takke for hans meget positive vurdering som erhvervsmand af statsprøveanstaltens hidtidige virksomhed. Navneforandringen, som hr. Mads Eg Damgaard var inde på, er motiveret i, at dette nævn får en bredere opgave end det gamle råd; vi har ønsket at markere ved at give det et nyt navn, at det ikke kun har den lidt snævre opgave, der var knyttet til den oprindelige aktivitet.

Jeg kan bekræfte, at det er tanken med det tekniske prøvenævn, at det skal fremme, samordne og kontrollere aktiviteterne, hverken mere eller mindre.

Hr. Mads Eg Damgaard spurgte, hvorfor vi ikke også i denne situation lod erhvervene betale den samlede omkostning. Jeg kan sige, at motiveringen er den, at vi har den opfattelse, at erhvervene skal betale de omkostninger, der vedrører dem, men på den anden side ikke mere og flere. Vi må erkende, at også samfundet skal have fornøjelse af den aktivitet, der her foregår, og derfor må samfundet betale en skønnet andel af denne aktivitets omfang.

Jeg skal takke hr. Lennart Larson for hans betragtninger om, at denne lovgivning bærer præg af en samarbejdsituation mellem erhverv og ministerium, og at det synes ham, som om det dels er en almindelig situation, dels at handelsministeriets aktivitet viser en afsmitning af erhvervslivets aktiviteter. Det betragter jeg som rosende, og det er også min vurdering af det departement, jeg for øjeblikket har den glæde at være minister for.

Jeg vil også gerne sige, at det er et ønske hos os at lade de samme moderne administrationsprincipper være rådende i den lovgivning, der skal betjene erhvervslivet, som erhvervslivet ønsker at lade være rådende inden for dets egne rammer.

Endelig skal jeg bare lige sige, at når der står i bemærkningerne, at denne har været ude til offentlig debat, er det rigtigt, at

[København.]

ministeren har også været ude til offentlig debat om denne sag, men man havde nu tænkt på betænkningen; det skylder jeg at sige i al beskedenhed.

Fru Dagmar Andreasen havde en lidt drillende bemærkning indledningsvis, hvor hun sagde, at når man lavede dette lovfor-
slag, tydede det på, at prøvningen havde fungeret bedre alle andre steder. Det er nu ikke tilfældet. Tilfældet er dette, at statsprøveanstalten har en overordentlig kraftig søgning og fungerer efter vor opfattelse, som det også var hr. Mads Eg Damgaards opfattelse, overordentlig godt. Men hvis ikke vi skal opbygge et helt urimeligt dobbeltapparat, hvis ikke vi skal opbygge en helt urimelig statslig administration, forekommer det os rimeligt at supplere statsprøveanstaltens virksomhed med andre prøvningsvirksomheder, som vi efter en kontrol skønner er af samme karat, og som vi derpå kan give samfundets stempel for en ordentlig prøvning. Jeg tror, vi må sige, at det, der har været afgørende for opbygningen, er, at når det drejer sig om at gå ud over en enkelt statslig institution og ramme et stort antal vidt forskelligt opbyggede institutioner med en kontrol og en samordning, er vi både efter vor opfattelse og efter erhvervsfolkernes opfattelse bedre tjent med et nævn med en høj grad af forskellige vurderinger og med en bred berøringsflade til disse end med en enkelt person. Når det drejer sig om statsprøveanstalten, har vi jo en enkelt ansvarlig, nemlig en direktør for statsprøveanstalten, men hans arbejds- og ansvarsområde er statsprøveanstalten selv og ikke det, der ligger derudover.

Så spurgte fru Dagmar Andreasen, om ikke der også var noget af denne aktivitet, der var rettet direkte mod forbrugernes problemer. Dertil kan jeg svare, at indirekte må man nok have lov at sige, at det er al prøvningen, fordi den til syvende og sidst er til fordel for forbrugerne sikkerhedsmæssigt og kvalitetsmæssigt. Men jeg kan tilføje, at jeg er bekendt med, at der mellem statsprøveanstalten og f. eks. statens husholdningsråd er et overordentlig intimt samarbejde, hvor helt direkte forbrugerønsker søges vurderet teknisk af statsprøveanstalten. Jeg vil gerne i udvalgsarbejdet

drøfte videre med fru Dagmar Andreasen og hele udvalget, hvordan vi i øvrigt kan vurdere de forskellige muligheder for at tilgodese også de direkte forbrugerønsker.

Jeg takker hr. Frandsen for han bemærkning om, at der ikke er megen politik i dette forslag, men derimod en mulighed for at leve op til en teknisk udvikling, og jeg vil gerne bekræfte, at det må være noget helt afgørende for det tekniske prøvenævn, at det med sin autoritet og sin viden kan stille den fornødne sikkerhed bag autorisationen af de andre prøveinstitutioner, der nu skal inddrages i det fælles mønster af autoriserede prøvninger.

Sluttelig skal jeg blot bede om, at udvalget og folketinget i det hele vil inddrage i sin vurdering også det den 18. januar fremsatte forslag om teknologisk service i det samlede billede af denne lovgivning.

K. J. Mortensen: Der kan jo ikke blive grundlag for den store diskussion, når man i principperne er enig om et forslag, hvad jeg har indtrykket af man er.

Jeg skal dog ikke undlade lige at komme med en bemærkning til hr. Mads Eg Damgaard, som siger, at man kan drøfte i udvalget, om nævnet ikke skal ud til et andet område, om det ikke skal til provinsen. Jeg tror, man lige skal gøre opmærksom på med det samme, at det nok ikke er den allerbedste idé, for at ikke en eller anden by i provinsen skal begynde med det samme at købe en bygning op til at placere det i. Jeg er bange for, at hvis vi flyttede et nævn som dette ud til provinsen, ville det ikke betyde nævneværdigt for provinsen; det er ikke arbejdsskabende derude, det skulle det ikke gerne være, for vi er enige om, at det skal ikke formeres, og det skal ikke vokse for stort, og derfor betyder det arbejdsgivende ingenting for provinsen.

En helt anden ting er, at jeg er bange for, at det ville trods alt kræve mere arbejde, hvis det kom til provinsen, for vi skal huske på, at statsprøveanstalten ligger i København, og ministeriet skal der gerne være en ret nær kontakt med, og det ligger jo også herovre. Jeg er bange for, at i stedet for at det virkede fordelagtigt, ville den planlagte udgift vokse, og derfor tror jeg, vi skal sige: selvfølgelig kan man drøfte det

[K. J. Mortensen.]

i udvalget, men det er nok ikke den allerbedste idé at bruge det som egnsudvikling. Jeg tror, vi skal bruge helt andre måder dér.

Mads Eg Damgaard: Jeg skal ikke forlænge debatten meget, men blot spørge ministeren: hvad er det for en del, samfundet selv skal betale? Hvori består denne del, eftersom jeg mener, at statsprøveanstalten eller det, der nu skal træde i stedet for, skal kontrollere dansk produktion af enhver art, autorisere virksomhedernes laboratorier, og hvad de nu har? Hvis handelsministeren mener, at samfundets del er den del, der skal kontrolleres fra statsejede virksomheder, så er jeg helt enig med handelsministeren, men jeg mener også, at sådanne statsejede virksomheder skal have deres regning, ligesom enhver anden virksomhed skal have, og hvis det sker på den måde, kan jeg ikke se, hvor samfundets del kommer ind.

Med hensyn til placeringen af prøvenævnet et centralt sted mener jeg ikke, at statsprøveanstalten er så omfattende et foretagende, at den ikke nemt lader sig flytte. Sikkert er det i hvert fald, at udviklingen inden for industri, handel, landbrug og meget mere i høj grad finder sted især i Jylland, og jeg skulle mene, at et centralt sted ville være Midtjylland eller Fyn. Der er dog forskel på, om alle skal styrte til København med deres ting, eller man blot skal rejse halvdelen af vejen med dem. Hvis der skal være nogen mening i talen om at flytte virksomhederne ud til provinsen, kan jeg ikke se rettere, end at der her er en kærkommen lejlighed netop til dette.

K. J. Mortensen: Det skal blive en ganske kort bemærkning til hr. Mads Eg Damgaard. Det er da rigtigt, at der sker en udvikling i Jylland, og det fortsætter forhåbentlig også. Men jeg tror trods alt, at den store udvikling sker herovre, og vi må nok erkende, at mange af de ting, som man skal behandle, skal videre til patentkontor, ministerier o. lign., så mon ikke det er klogt at placere nævnet herovre under alle omstændigheder?

Dagmar Andreasen: Jeg synes, vi trænger til en afklaring fra ministeren i denne

diskussion. Skal dette nævn ikke bestå af nogle mennesker, der kan bo et hvilket som helst sted i landet, og som bare skal mødes en gang imellem? Og laboratorierne, som skal autoriseres, ligger jo sådan set spredt rundt over hele landet. Jeg vil gerne høre, om jeg har misforstået det.

Handelsministeren (Erling Jensen): Jeg kan bekræfte fru Dagmar Andreasens fremstilling, og derfor er forslaget om en eventuel udflytning af en overordentlig beskeden størrelsesorden, for det måtte i så fald være sekretariatsfunktionen, man spekulerede på. Jeg må nok her være af den opfattelse, at det meget beskedne sekretariat, der er regnet med i denne sag, er samfundet og erhvervslevet bedst tjent med at have dels i nærheden af sit ministerium, dels i nærheden af statsprøveanstalten, som ligger her i forvejen. Heri ligger ingen holdning til udflytning eller ikke-udflytning, men bare dette, at en helt praktisk overvejelse nok gør det naturligt, at man bliver her. Det betyder ikke, at man nødvendigvis skal holde sine møder her, det må man vurdere i hver enkelt situation, og jeg vil gerne bekræfte fru Dagmar Andreasens vurdering, at de autoriserede prøvningssteder fremover kommer til at ligge spredt ud over landet, idet de ligger rundt i landet allerede i dag og naturligvis skal blive dér, hvor de er, og betjenes dér, hvor de er.

Derudover var der spørgsmålet fra hr. Mads Eg Damgaard om, hvorfor og til hvad staten skulle bidrage økonomisk, og her vil jeg henvise til lovforslagets § 2, stk. 1 og 3. I stk. 1 markerer vi, at statens tekniske prøvenævn skal virke rådgivende og initiativtagende over for myndigheder og institutioner. I stk. 3 markerer vi, at det skal virke rådgivende over for myndighederne i forbindelse med anvendelse af statsmidler til investering i udbygning af landets ressourcer. I disse to bestemmelser ligger for mig at se alene, at vi ville gå ud over det rimelige, hvis vi også lod erhvervene betale for denne del af aktiviteten.

H. C. Toft: Når jeg har bedt om ordet, skyldes det, at socialdemokratiets ordfører i spørgsmålet om udflytning — jeg skal ikke vurdere den særlige sag her — brugte den argumentation, at man skulle samarbejde

[H. C. Toft.]

med forskellige institutioner, der lå her i København, og at man skulle være nær ved ministeriet. Det er en argumentation, jeg har hørt utallige gange, og nu vil jeg gerne vide, om det er socialdemokratiets stilling, for så forstår jeg godt, at der ikke sker mere på udflytningsområdet.

(Kort bemærkning).

K. J. Mortensen: Den skal blive kort, men når jeg bliver afæsket en forklaring, må jeg også svare hr. H. C. Toft. Det er ikke udtryk for socialdemokratiets holdning i det hele taget. Man skal nok i hvert enkelt tilfælde vurdere, hvordan sagen ligger, om der er nogen mening i at udflytte, og i betragtning af, at vi er enige om, at der her bliver tale om et lille sekretariat osv., vil det vist være mest formålstjenligt, at det ligger i nærheden af det ministerium, det arbejder sammen med.

Handelsministeren (Erling Jensen): Jeg skal supplere svaret til hr. H. C. Toft med at sige, at også jeg drøftede en helt konkret institution knyttet til det lovforslag, vi drøfter nu. Det var et svar på en helt konkret forespørgsel fra hr. Mads Eg Damgaard om dette lovforslags konsekvenser, og med hensyn til denne helt konkrete sag er jeg ikke tilbøjelig til at tro, at vi, når vi er færdige med sagen, vil opdage den store uenighed om, hvor dette sekretariat skal placeres.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget:

Udtræder: Dagmar Andreassen.

Indtræder: Elmholt.

Boligudvalget:

Udtræder som stedfortræder: Johan Philip-
sen.

Ny stedfortræder: Nyboe Andersen.

Skatte- og afgiftsudvalget:

Udtræder som stedfortræder: Jens Frandsen.

Ny stedfortræder: Nyboe Andersen.

Udenrigsudvalget:

Udtræder: Nyboe Andersen.

Nyt medlem: Arne Christiansen.

Ny stedfortræder: Kofoed.

Udvalget angående videnskabelig forskning:

Udtræder: Nyboe Andersen.

Nyt medlem: Johan Philipsen.

Ny stedfortræder: Robert Christensen.

Nordisk Råd:

Udtræder: Poul Dalsager.

Indtræder: Jens Risgaard Knudsen.

Folketinget næste møde afholdes i morgen, onsdag den 24. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet m. v.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Mobilitetsfremmende ydelser, bopælsbetingelser, nyuddannedes ret til dagpenge, pensionisters ret til arbejdsløshedsdagpenge m. v.).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om arbejderbeskyttelse. (Sikkerhedsrepræsentanter, børns arbejde, statistik over arbejdsulykker, arbejderbeskyttelsesfondets midler m. v.).

Mødet hævet kl. 14.37.

42. møde.

Onsdag den 24. januar kl. 13.

Formanden: Med skrivelse af dags dato har undervisningsministeren fremsendt skriftlig besvarelse af et af medlem af folketinget Ellen Strange Petersen stillet spørgsmål (spm. nr. 99). Spørgsmålet og besvarelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af *Ellen Strange Petersen* til undervisningsministeren (18. januar 1973):

„Hvad agter ministeren at foretage sig i anledning af den fortsatte bagvaskelse af lektor Erik Høgh efter disciplinærundersøgelsens afslutning?“

(Spm. nr. 99).

Begrundelse.

Efter at tjenestemandundersøgelsen mod lektor Erik Høgh har afvist alle den såkaldte urimelighedsrapports beskyldninger mod lektoren, har undervisningsministeren pålagt Københavns universitet at underrette de pågældende om undersøgelsens resultat og at foranledige, at et eventuelt overskydende oplag af urimelighedsrapporten tilintetgøres. Ministeren har over for universitetet understreget, at en fortsat viderebringelse af rapportens påstande og sigtelser herefter vil ske mod bedre vidende og derfor kan få konsekvenser for de pågældende.

Alligevel kan man i Politiken for 16. januar se en artikel af formanden for Danske Studerendes Fællesråd Søren Schmidt, der gentager en række af de mortificerede angreb og insinuerer, at statsmagten er korrupt. Nogle studenter afslører urimeligheder, og statsmagten sætter himmel og jord i bevægelse for at rense de ansvarlige, hedder det i artiklen.

Mit spørgsmål stilles for at få oplyst, hvad ministeren som repræsentant for statsmagten i disse sager vil gøre for at beskytte urimeligt angrebne personer mod fortsat forfølgelse.

Undervisningsminister *Knud Heinesens* svar (24. januar 1973):

Som det også er anført i begrundelsen for spørgsmålet, har jeg i skrivelse af 8. januar

1973 til Københavns universitet og i den samtidig hermed udsendte pressemeddelelse udtrykkelig fastslået, at en fortsat viderebringelse af de i urimelighedsrapporten indeholdte påstande og sigtelser nu — efter ministeriets afgørelse i sagen — vil ske mod bedre vidende og derfor kan få konsekvenser for de pågældende.

Heri ligger en tilkendegivelse af, at der vil kunne blive tale om at rejse tjenestemandssag eller foretage anden form for tjenstlig påtale i de tilfælde, hvor sigtelser og påstande viderebringes af personer i det offentlige tjeneste. Er de pågældende derimod ikke offentligt ansatte, kan ministeriet normalt ikke reagere direkte, idet ærefornærmelser er undergivet privat påtale. I disse tilfælde vil det derfor normalt være overladt den ærefornærmede selv at rejse sag. I tjenestemandssagen er der ganske vist hjemmel til at pålægge en tjenestemand at fralægge sig ærerørige beskyldninger ved dom, men denne adgang benyttes efter forholdets natur kun i begrænset omfang.

På den givne anledning vil jeg i øvrigt gerne minde om, at jeg har bestræbt mig på, at ministeriets afgørelse i tjenestemandssagen mod Erik Høgh blev kendt i så vide kredse som muligt gennem de udsendte pressemeddelelser og nu gennem mangfoldiggørelsen af landsdommer Fritz Møllers beretning, der vil blive udbudt til salg gennem boghandelen.

Gennem disse foranstaltninger mener jeg at ministeriet må siges at have gjort, hvad der med rimelighed vil kunne forventes i denne sag. Det kan næppe være min eller ministeriets opgave i almindelighed at føre kontrol med og gribe ind over for urigtige påstande og anbringender i dagspressen eller de øvrige massemedier.

Artikler i aviser og udtalelser i de øvrige massemedier kan naturligvis være af en så grov og misvisende karakter, at ministeriet nødsages til at reagere over for vedkommende massemedium med krav om optagelse af et dementi.

I det foreliggende tilfælde er sagen dog så ny og den udførlige omtale af den i massemedierne i så frisk erindring hos offentligheden, at næppe nogen kan være i tvivl om ministeriets vurdering.

På denne baggrund og under hensyn til, at injuriesøgsmål sjældent er befordrende